

KONG FREDERIK VI PAA WIENERKONGRESSEN

EN ERINDRING OM SLAGET PAA RHEDEN

VED CARL BEHRENS

FYRSTEN af Ligne benyttede om Wienerkongressen det bekendte Ord: Kongressen skri- der ikke frem — den danser! Vil man have et Indtryk af, hvor sandt denne Udtalelse var — Kejser Alexander I drog forøvrigt den gamle Fyrste til Ansvar for hans Udtalelse, men han hævdede med Værdighed dens Sandhed*) — skal man studere Grev *de la Gardes* store Værk „Fêtes et Souvenirs du Congrès de Vienne“, der udkom første Gang 1843, men forrige Efteraar har set Lyset paa tysk i hele to Udgaver, af hvilke den af Gustav Gugitz besørgede er langt den bedste og udførligste. De la Garde havde under Revolutionen tilhørt den franske Emigration og paa sin Omflakken — hvad der yderligere fremgaar af hans Bog — ogsaa opholdt sig i Danmark. Hans Liv formede sig senere som den elskværdige Kosmopolit, der var velset i alle Hovedstæder, og aandeligt beretter han om, hvad han havde set og hørt. Hans Erindringer om Wienerkongressen er træffende kaldet denne Verdensbegivenheds „Plutark“. De bringer ikke Afsløringer af diplomatiske Hemmeligheder i Tiden, men henrivende Anekdoter og fintegnede Rids af les grandes dames, morsomme Optrin af de deltagende Fyrsters Privatliv og tiltrækkende Billeder af wiensk Folkeliv. Alt, hvad de la Garde fortæller, er maaske ikke lige autentisk, ofte udarbejdet han sit Stof helt novellistisk, men hans Bog er dog under alle Omstændigheder en vigtig Kilde til Wienerkongressens Historie, og den interesserer ogsaa en dansk Læser ved sine Meddelelser om Kong Frederik den 6te.

Kongen ankom den 22. September 1814 til Schönbrunn — han og Kongen af Würtemberg var de først indtrufne Monarker. De la Garde fremhæver, med hvilken Aabenhed og Hjærtelighed begge blev modtagne af Kejser Franz, men først ved Czar Alexanders og Kongen af Preussens festlige Indtog udfoldede Kongressen sig i hele sin fulde Glans.

Den danske Konge blev snart meget yndet i Wien, maaske den mest afholdte af alle de fremmede Fyrster. Den brede Folkeklasse kaldte ham spøgende „der König von Tandelmarkt“ (Navnet paa Trödelmarkt i Wien), med Hentydning til en lystig Travesti „Hamlet, Prinz vom Tandelmarkt“. I Wienernes Øren lød „Dänemark“ og „Tandelmarkt“ ens, og derved opstod denne harmløse Spøg. I sin Skitse af Wienerkongressen skriver senere den russiske General Karl von Nostitz: „Kongen af Danmark, her kaldet „König von Tandelmarkt“, løber rundt allevegne, er godmodig og undertiden forstandig, kun for stærkt nedladende, altid forsvunden i Mængden. Man siger, han er vittig.“

Paa et stort Maskebal paa Burg i Wien udpeger Fyrsten af Ligne for de la Garde de forskellige tilstedeværende mærkelige Personligheder og kommer ogsaa til Frederik den 6te: „Den lille Mand der med den store Ørnenæse og det hvidblonde Haar er Kongen af Danmark. Politiske Hensyn har fremkaldt en ugunstig Mening overfor ham hos Suverænerne; men hans indtagende Opførsel, hans aabne og ædle Karakter har hurtig vundet ham alle Hjærter. Hans livlige og muntre Sind, hans behændige Svar er Tiltrækningen ved de kongelige Selskaber; man kalder ham her Spasmageren i Suverænernes Brigade. Naar man ser Jævnheden i hans Manerer og ved, hvilken Lykke hans lille Stat nyder, kan man næppe falde paa den Tanke, at han er den mest absolute Monark i Europa.“

Naar de la Garde senere skal fremhæve, hvilke af Monarkerne der særlig udmærker sig, glemmer han ikke Kongen af Danmark. Er Kongen af Bayern god, udmærker Kong Frederik den 6te sig ved sin Finhed og sine træffende Indfald. Af alle fremmede Fyrster var han den, som med størst Udholdenhed besøgte Byens Samlinger og Institutioner, og overalt satte hans Gavmildhed sig Spor.

Wienerne plejede at sige: Czar Alexander I

*) Dette fremgaar af August Fourniers nys udkomne Værk „Die Geheimpolizei auf dem Wiener Kongress“. (Leipzig 1913).

elsker for alle, Kongen af Danmark taler for alle, og Kejser Franz betaler for alle. Dog var Frederik den 6te ligesaa lidt som den russiske Monark uimodtagelig for kvindelig Skønhed, og de la Garde ved at berette, at en ung Pige Karoline, hvis blaa Øjne, blændende Teint og elegante Dragt vakte hans Opmærksomhed en Aften under en Forestilling paa Teatret i Leopoldstadt, var bleven Frederik den 6tes Veninde. Hun kaldtes senere med Øgenavnet „Königin von Tandelmarkt“, synes ogsaa selv at have givet sig denne Titel, saa Politiet maatte skride ind.

Frederik den 6te skulde endog have vist sig sammen med hende paa Redouteballet, hvad der gav Fyrsten af Ligne Anledning til at kalde hende „den danske Dubarry“ og til at ønske hende „et lille Vidne om Kongressens Fornøjelser; Lykken vil da have slaaet et gyldent Som i hendes Hjul.“ „Da Kongen forlod Wien for at vende tilbage til sine Stater, paalagde han sin Bankier aarlig at betale sin forladte Ariadne 12,000 Fl.“

Ved et Taffel ser en Dag de la Garde den tykke Kong Frederik af Würtemberg Side om Side med Frederik den 6te. Medens den württembergiske Konge synes at ville vise, i hvilken Grad den menneskelige Hud kan udvides, saa kunde efter hans Mening netop Kongen af Danmark afgive et Exempel paa „dens Indtørring, men hans Aand, hans gode Lune, hans Finhed, alle disse udmærkede Egenskaber, som allerede vilde have stemplet et almindeligt Menneske som en fremragende Mand, bidrog til at gøre denne Konge til et tilbødt Væsen.“

Det Øjeblik kommer, da de la Garde staar Ansigt til Ansigt med den danske Konge — det sker paa et Bal i Apollosalen, bygget af den franske Arkitekt Moreau og et Pragtløkke i Dattidens Wien. Alle Monarkerne havde indfundet sig incognito. Da Alexander Ypsilanti, Alexander den 1stes Fløjadjutant, senere berømt som græsk Frihedshelt, saa de la Garde træde ind i den kinesiske Sal, nævner han ham højt ved Navn, Frederik den 6te, der var ledsaget af en eneste Kammerherre, vendte sig straks om og genkendte ham øjeblikkelig, skønt han ikke havde set ham siden den Tid, han endnu var Kronprins.

Smilende spurgte Kongen ham, om han efter sin Afrejse fra Kjøbenhavn havde lært Tysk? „Nej, Sire, men den korte Lektion, som Deres Majestæt behagede at give mig, har jeg ikke glemt.“ „Han forhørte sig derpaa med den mest levende Interesse om min Familie og talte med mig om de store Begivenheder i de sidste Maaneder, som maatte være gunstige for den! Han spurgte mig, om den befandt sig i Frankrig og indlod sig paa saadanne enkelte Omstændigheder, at han derved beviste, hvor stærkt Monarkernes Hukommelse er.“ Senere underholdt Kongen sig en Tid lang med Grev Witt (en russisk General). „Man kunde umulig forene mere Elskværdighed og Godmodighed med et saa muntert Væsen, der alligevel ikke udartede til Fortrolighed, end denne Fyrste. Han lod det være sig ligesaa magtpaaliggende at fængsle, som man ellers kun kan vente det af en Hofmand, der vil behage. Aarene var ilet ham forbi, uden at afsætte noget omhelst Spor. Han havde altid været meget lille og tynd med et meget blegt Ansigt, en meget lang Næse og lyseblondt Haar, som just ikke bidrog til at give hans Ansigt Udtryk.“

Grev Witt forhørte sig den følgende Dag hos de la Garde, hvad Frederik den 6te havde ment med sin Udtalelse om, hvorvidt han havde lært Tysk siden sin Afrejse fra Kjøbenhavn? De la Garde fortalte nu, hvorledes hans Stedfader og han, flygtende fra Paris efter 18. Fructidor, var komne til Hamborg og derfra — for efter Indbydelse af Grev Fersen at begive sig til Sverige — paa deres Fødder var vandrede gennem Holsten for omsider at naa til Kjøbenhavn.

Stedfaderen Marquis de Chambonas havde, medens han i 1792 var fransk Udenrigsminister, i Paris gjort Bekendtskab med Grev Løvendahl, som nu modtog de to Emigranter med den største Venlighed. Marquis'en havde i sine Velmagtsdage

haft Lejlighed til at vise det danske Hof en Tjeneste, og han benyttede nu dette som en Anledning til at ansøge Kronprins Frederik om den pekuniære Understøttelse, han og hans Ledsager i saa høj Grad trængte til. Grev Løvendahl lovede at forestille de la Garde for Kronprinsen og at understøtte Ansøgningen af alle Kræfter.

De la Garde fortæller nu videre: „Aftenen før den Dag, paa hvilken ved hans Mellekomst denne Audiens hos Prinsen var bleven bevilget mig, gik jeg alene en Tur i Parken ved det kgl. Residensslot Frederiksborg.“ Jeg bemærkede i Krumningen af en fjærn Allé en ungt Menneske i en lysegraa Frakke, der hoppede under Gangen, under den ene Arm bar en Paraply og ved den anden førte en meget smuk Dame. Denne Ynglings Ydre var mig saa paafaldende, at jeg med al fransk Utvungenhed, som just ikke formindskede en Skoledrenge-Kaadhed, blev staaende for at betragte ham med Hjærtenslyst. Min uvilkaarlig høje Latter underrettede ham snart om den Virkning, som Synet af ham frembragte hos mig. Af det forbitrede Blik, han rettede paa mig, vilde jeg let have kunnet bemærke, hvor ubehageligt han følte sig berørt af min frække Monstring. Men jo mere hans Miner udtrykte Vrede, des latterligere forekom den lille Mand mig, og mit muntre Overmod standsede ikke, førend han var mig helt ude af Sigte. —

Paa Greven af Løvendahls anbefaling fik jeg den følgende Dag Foretræde paa Slottet. Schweitserne aabnede for mig, og efterat jeg havde passeret en lang Række Sale, der endnu straalende i det gamle Hofs Pragt, naaede jeg til et Fløjlsforhæng, der dannede Indgangen til den sidste Forsal. En tjenstgørende Page førte mig ind i Tronsalen, der stødte op til Prinsens Kabinet, og her ventede jeg, med Bønskriftet i Haanden, paa det Øjeblik, det vilde behage Hans kgl. Højhed at give mig Adgang til sig. Snart aabnedes Dørene; en Kammerherre traadte ud og kaldte mig ved Navn. Jeg træder nogle Skridt frem, han vinker meget høfligt til mig med Haanden for at faa mig til at træde ind. Pludselig ser jeg i Kabinettets Baggrund den unge Herre, som jeg den foregaaende Aften saa skammelig havde fornærmet. Det var det samme Ansigt, den samme lysegraa Frakke, men den paa hans Bryst straalende Stjerne, ligesom det brede blaa Baand i Form af et Kors lod mig ikke være i Tvivl om, at han var Kronprinsen af Danmark. De kan selv tænke Dem, hvor stor min Forskrækkelse maatte være. Det var mig, som om jeg havde traadt paa en Slange. Min utidige Latter og hans Forbitrelse derover stod levende og klart for mig. Jeg var som groet fast, uden at kunne bestemme mig, om jeg skulde gaa ind eller løbe min Vej. Jeg saa allerede i Aanden mig idømt alle de Kvaler, som jeg troede at have fortjent paa Grund af min ukloge Opførsel. Til Trods for Kammerherrens ivrige Opfordringer til at træde ind til Hans Højhed, vilde jeg maaske endnu den Dag i Dag have staaet fastnaglet paa hint fatale Sted, hvis ikke et lykkeligt Tilfælde til en vis Grad havde hævet min Hjærtensangst. Den unge Dame, som Prinsen den foregaaende Aften bød sin Arm og som ikke var nogen anden end hans elskværdige Søster Prinsessen af Augustenborg, kom gennem Salen og traadte ind i sin Broders Gemak. Opmuntret ved hendes yndige Ansigt fulgte jeg hende i det Haab, at hun vilde tjene mig til Skjold overfor en Streng- heds, der i vor Stilling vilde have bragt os til Ulykkens Toppunkt.

Med sænkede Øjne og rød af Forvirring overrakte jeg Prinsen med skælvende Haand det Papir, min Fader havde givet mig med. Det var hævet over Tvivl, at Prinsen, der fikserede mig skarpt, genkendte mig, men uden at lade sig mærke med noget læste han opmærksomt mit Bønskrift igennem.

„Paany“, sagde han saa vendt mod sin Søster, „et Offer for denne franske Revolution!“

*) Det er vist Frederiksberg, der menes her ligesom senere.